

Het INDISCH NIEUWS

ALGEMEEN VOORLICHTINGS ORGAAN GEWIJD AAN DE OVERZEESCHE GEBIEDSDEELEN

N.V. „HET INDISCH NIEUWS”

Directeur: G. de Pree

Hoofdredacteur: L. F. T i j m s t r a

Bureau Red. en Admin.: Noordeinde 29, 's-Gravenhage, Tel. 112884, Giro 85369, Abonnementsprijs: p.kw. f 4.—, p. Nr. f 0.25

Zoo populair, gezien en getapt als Jan Fuselier, was in den tijd toen „Brammetje” zijn „Brieven van Buiten” schreef in „Het Soerabaiasch Handelsblad”, — dat was zoo in en om den eersten wereldoorlog —, zóó populair zijn „onze jongens” van dit oogenblik niet, nog niet. Maar zij zullen het worden en, wij gelooven zeker, reeds heel gauw. Immers, de brieven uit Indië behelzen bijna alle geestdriftige beschrijvingen van de houding der inheemsche bevolking overal daar, waar onze jongens orde en rust hebben hersteld en geregelde toestanden in het leven hebben geroepen. Is er schooner taak denkbaar voor een soldaat te velde? Kan men in wapenrok, een betere roeping vervullen?

„De Waarheid” wil dit wel doen voorkomen. Maar dit is de waarheid niet. Het is Rusland, dat hier aan de touwtjes trekt. Het zijn de communisten, die hier hun duister bedrijf voortzetten. Zij nemen het zoo nauw niet met de levensbelangen van de miljoenen inheemschen, die hunkerden naar den terugkeer van geregelde toestanden, voor het scheppen waarvan onze jongens naar Indië gaan. Aan dit communistisch gewroet wordt, naar onze meening, veel te weinig aandacht besteed. De communisten plaatsen zich tegenover de democratische beginselen. Zij toonen zich door een campagne als thans tegen onze jongens wordt gevoerd, vijanden van de democratie, hoezeer zij tegenwoordig ook mogen schermen en coquetteeren met

als Soekarno het heft in handen heeft.

Ds. J. C. Koningsberger, die met onze jongens als veldprediker in Indië meeleeft als weinig anderen, heeft dezer dagen in enkele bijeenkomsten voor de achterblijvenden van Nederlandsche militairen naar Indië het een en ander verteld over de wijze waarop onze jongens daar, vaak onder de moeilijkste omstandigheden, hun werk verrichten. In Holland geeft men er zich ternauwernood rekenschap van wat deze mannen zich dagelijks voor opofferingen moeten getroosten. Zware, vaak zeer zware diensten worden van onze jongens geëischt en toch blijft het moreel van deze troepen goed. Want zij weten uit hun dagelijksche ervaringen, dat zij vechten voor recht en orde. Zij, die de verschrikkingen van de terreur van de republiek van nabij hebben gezien, weten dat zij een grootsche taak te verrichten hebben: het bevrijden van een massabevolking uit de zenuwslopende beklemming van diefstal, roof en moord door misdadige elementen. Het herstel van welvaart en geluk van honderdduizenden weerloozen, dat is het waarvoor onze jongens pal staan. Wij moeten ons leeren indenken in de sfeer, waarin deze jonge mannen leven, strijden en denken en wanneer wij daarin slagen, dan zullen wij hier in Holland veel meer met onze jongens in Indië meeleven en aldus tot veel grootere waardeering komen dan tot nu toe het geval is geweest. Onze jongens in Indië klagen over gebrek aan medeleven en waardeering in Holland. Dat mag niet zoo blijven, daarin moet ten spoedigste verandering komen. Wij kunnen van onze waardeering, van onzen eerbied, zouden wij wel willen zeggen, getuigen door, bijvoorbeeld, boeken, kranten en tijdschriften voor onze jongens naar Indië te sturen, zendingen welke zeer op prijs zouden worden gesteld, maar ook kan men onze jongens tot grooten moreelen steun zijn in de brieven, die men naar hen schrijft. Laten het brieven zijn, waaruit blijkt, dat men beseft hoe moeilijk zij het hebben, maar hoe mooi de zware taak is, welke zij vervullen, laten het brieven zijn met een bezielend woord, opdat zij begrijpen dat wij hier in Holland achter hen staan en dat wij bewondering voor hen hebben. Onze jongens verdienen het zoo dubbel en dwars.

„Onze jongens”

Het is in den laatsten tijd bij herhaling gezegd, dat onze jongens niet naar Indië gaan om oorlog te voeren tegen de „Indonesiërs”, maar uitsluitend met het doel om orde en rust te herstellen overal daar, waar die verstoord is door de extremisten en hun Japansche handlangers. Als er van oorlog sprake is, dan is het van den voortgezette oorlog tegen den gehaten Jan, die er nog steeds op uit is onrust te zaaien en het land, waarover hij enkele jaren heerschte, in den meest desolaten toestand achter te laten. Om den Jap en de extremisten in hun misdadig bedrijf tegen te gaan, daarvoor gaan onze jongens naar den Oost.

Intusschen gaat het communistische blad „De Waarheid” voort met zijn campagne de dienstplichtigen op te hitsen niet naar Indië te gaan. Met kennelijk welgevallen publiceert het orgaan berichten over dienstweigering en over weggevoerde soldaten, die van hun inschepingsverlof gebruik hebben gemaakt de beenen te nemen. Bravoë roept het blad dan uit. Want het wil niet, dat orde en rust in Indië hersteld worden. Rusland is niet op orde en rust in Azië op dit oogenblik gesteld. Dacht men soms, dat het „olie-kapitaal” de eerste rol speelde?

het woord socialisme. De democratie moet deze vijanden niet rustig hun gang laten gaan. Ook het levensbelang van de miljoenen in Indië, die bouwen op de Nederlandsche democratische beginselen, gedooft dit niet.

Onze jongens zijn ook niet populair bij den heer Sjahrir. Hij heeft, namelijk, weer laten doorschemeren, dat nieuwe besprekingen niet zullen worden gevoerd, zolang er wordt doorgegaan met het doen landen van Nederlandsche troepen. Men zou dus moeten aannemen, dat Sjahrir zelf over een apparaat beschikt, dat in staat is orde en rust te scheppen in Indië. Wij hebben in het onlangs voltooide eerste levensjaar van de republiek gezien hoe het daarmede gesteld is. Orde en rust in de republiek! Dagelijks wordt er gemoord, geroofd, gebrandsticht en de berichten over herstel en opbouw treft men uitsluitend aan in de publicaties van het ministerie van propaganda, dat naar het voorbeeld van Hitler-Duitschland werkt. Er is werk genoeg aan den winkel voor onze jongens, voor onze mariniers en voor onze Jan Fuseliers, want er is nu eenmaal geen sprake van, dat er geregelde toestanden verwacht kunnen worden, zolang een man

De rol der N.S.B. op Java

II.

In een vorig artikel hebben wij de rol der N.S.B. op Java geschetst en aange- toond, hoe wij zelf het bewijs hebben kunnen leveren, dat er zich onder de N.S.B.ers Gestapo-lieden bevonden, zoo- ūat ook in Nederlandsch-Indië een strenge en grondige zuivering zeer nood- zakelijk is. Wij schreven: wellicht zullen deze misdadigers hun gerechte straf niet ontgaan.

Waarom wellicht? Omdat na de capi- tulatie kostbare maanden verloren zijn gegaan, gedurende welke onze uitstekende politie in Ned.-Indië onder het kort- zichtige regime van de Engelschen en van Van Mook tot werkloosheid gedoemd werd.

Ofschoon de leiding van onze politie in de kampen geïnterneerd werd, heeft zij niet stil gezeten. Integendeel! Het is ons bekend, dat er met grooten ijver nauw- keurige gegevens verzameld werden van alle verdachte elementen, zoowel van NSB'ers als van andere misdadigers, poli- tieke en crimineele, zoowel Europeesche als Inheemsche. Deze gegevens leverden groot en dierend gevaar op voor onze politiemenschen, daar de Japanners voortdurend invallen deden in de kamers en zalen en alles onderzochten, waarbij meer dan eens bleek, dat zij door ver- raders op de hoogte gebracht waren van bepaalde schuilhoeken. De gegevens had- den ook betrekking op hetgeen zich buiten de kampen afspeelde, daar er contact gehouden werd met Inheemsche poli- tie-autoriteiten buiten, die aan onze zijde bleven, zoodat ook bekend was, wie zich buiten hadden misdragen. Dit contact bleef bewaard ondanks de scherpe bewaking rondom het kamp, waartoe de meest anti-Europeesch gezinde Hei-Ho- soldaten werden uitgekozen.

Toen door clandestiene radio-ontvangst in de kampen vernomen was, dat Japan gecapituleerd had en in spanning werd gewacht op de radioberichten omtrent plannen voor de bezetting van Java, was de Ned.-Indische politie gereed voor actie. De zuivering in eigen kring was voorloopig uitgevoerd, het plan van actie na overleg met de residenten vastge- steld. De verwachting was, dat de politie en de militairen terstond na de eerste landingen der Geallieerden, bevrijd zou- den worden om aanstonds hun taak op te nemen. Ondanks veler verzwakte con- stitutie waren deze mannen — zooals bijna alle Nederlandsche mannen in de kampen — volkomen bereid zich in te zetten. De politie had — door de contac- ten met de betrouwbare Inheemsche ele- menten buiten — onmiddellijk een aan- vang kunnen maken met de zuivering der verjapanschte politiekorpsen en de betrouwbare, tijdelijk tot werkloosheid gedoemde inspecteurs, hoofdagenten en agenten zouden zich binnen enkele dagen hebben aangemeld. Men had onmiddellijk de politieke en crimineele misdadigers in en buiten de concentratiekampen kunnen arresteeren en de fascistische en terroris- tische „repeobliek" ware in de kiem ge- smoord. Met de — toen nog niet in ben- den opereerende — Hei-Ho-gangsters zou- den de troepen korte metten hebben

KALI BESAR, Europeesche zakenwijk te Batavia.

kunnen maken en de politie zou gemak- kelijk in staat zijn geweest, het haar be- kende fijnere werk, het zuiveren van de kampongs, te voltooien.

Kort na de capitulatie bevonden er zich in en rondom Singapore ongeveer hon- derdduizend man Britsche troepen, waar- van er indien noodig gemakkelijk 10.000 of meer spoedig konden worden ingezet.

Doch neen! Het regime van de Engel- schen en van Van Mook schoof en de militairen en het bestuurskorps en de politie opzij. De inspecteurs en hoofd- agenten mochten zoo'n beetje bewakings- diensten blijven verrichten in de kampen. Natuurlijk ongewapend, zelfs nog toen de steeds driester optredende extremis- ten zich tot dichtbij de kampen begaven en Europeesche vrouwen beroofden. Min- stens vijf maanden, ja soms langer heeft het geduurd voor men begon de Neder- landsch-Indische politie in te schakelen. Ontelbare politieleiders, menschen met tientallen dienstjaren, sommigen Ko- nincklijk onderscheiden voor uitmuntend werk, heeft het regime ledig laten rond- loopen. Terwijl buiten de kampen de maatschappij letterlijk schreeuwde om menschen, die Indië door en door kennen, die wisten wat er *dadelijk* gebeuren moest, die handelend en leidend konden optreden en „het vacuum" hadden kun- nen voorkomen!

Maar... Indië moest immers „los van Holland"! En de fascistische terroristis- che gangster-repeobliek moest immers de kans krijgen. Immers, het werk van Terauchi, de onafhankelijkheidsverkla- ring van Indië, moest bekroond en tot werkelijkheid gemaakt worden!

En de politieke en crimineele gang- sters kregen vijf maanden lang de gele- genheid om — al naar aspiraties of bru- taliteit — onder te duiken in de kam- pong dan wel als volkomen gelijkberech- tigten te gaan onderhandelen met de vertrouwensmannen (?) van het onwe- tende en misleide Nederlandsche volk.

Indien de Ned. Indische politie direct ware ingeschakeld geworden, dan wa- ren zoowel Soekarno als Hatta c.s. als oorlogsmisdadigers en collabora- teurs gedurende de eerste weken na

de capitulatie achter slot en grendel gezet. Want de politie beschikte over meer dan genoeg bewijsmateriaal. Dan waren niet honderden, ja duizenden kostbare Nederlandsche menschenle- vens vernield onder de schendende, moordende en roovende klauwen der „Repeoblikeinsche" bandieten, dan ware een zee van ellende bespaard gebleven aan diegenen van de talrijke landgenooten, die stiervan en nog dagelijks sterven in de „Repeoblikein- sche" kampen na maanden lang mar- telend, hongerend afwachten. Waar blijven de doodenlijsten van deze kampen? Is het waar, dat van de 1800 te Soerabaia gekidnapte Nederlanders er nog slechts 700 in leven zijn vol- gens „kabar angin" te Batavia twee maanden geleden?

Wat is het directe resultaat van het uitschakelen der Ned.-Indische politie? Dit, dat de politieke en crimineele ver- dachten zich vrij hebben kunnen ver- spreiden over de maatschappij, dat velen van hen de wijk hebben kunnen nemen naar het buitenland, dat de opsporing daardoor belangrijk bemoeilijkt is en dat de zuivering ongeveer zeven maanden is vertraagd.

Ned.-Indië werd gelukkig gemaakt met een „Military Police", Britten onder Britsch commando, welke een totale mis- lukking werd. Want hoe zou men eenig succes kunnen boeken, wanneer men noch de volkeren, noch de talen, noch de zeden, noch de geëigende methoden kent? Zoo kon men b.v. de M.P. de kampong in zien gaan op zoek naar wapens, met voorop een Inheemsche tolk, die luidkeels uitriep: — Menschen, stop je wapens weg! Er wordt naar gezocht!

Zoo kon het gebeuren (later, toen de N.-I. politie werd ingeschakeld, nog steeds onder Britsch commando), dat een Britsche patrouille onverrichterzake te- rugkeerde uit de kampong, doch de kort daarop ageerende Ned. patrouille een rijke voorraad wapens meebracht.

Ook is het te Batavia gebeurd (Ta- nah Abang), dat de volkomen onbetrouw- bare T.R.I., welke ook in het M.P. korps werd opgenomen, zich in de kampong

liet ontwapenen, doch dat een Ned. politiepatrouille en de wapens opspoorde en twee extremisten arresteerde.

De Britten wisten, dat de Ned-Indische politie efficiënt werkte, want er heeft vóór den oorlog voortdurend contact plaats gehad tusschen de N.-I. politie te Batavia en de Britsche te Singapore (en elders).

Ware de Ned.-Indische politie direct ingeschakeld, dan hadden ook de miljoenen-diefstallen in Priok (door en met medewerking der Britten, zie de publicaties in „Het Dagblad” in Batavia) niet kunnen plaats hebben. Het is het werk

der N.-I. politie, dat hiervan nog eenige tonnen aan waarde konden worden gered.

De zuivering in Indië berust thans bij de NEFIS. Doch de domme (of sluwe?) repatriëeringspolitiek resulteerde in het ontmoedigen en afstooten van honderden bekwame, leidende Nederlandsche krachten. En zoo ziet men, dat de NEFIS te kampen heeft met gebrek aan personeel en moet werken met tal van ambtenaren, die niet geheel voor hun taak berekend zijn. Dat daardoor nog meer vertraging optreedt en er fouten worden gemaakt, is reeds overtuigend bewezen.

W. v. B.

Hervatting van den Particulieren Handel

Dr. W. A. F. Stokhuyzen, Voorzitter der Importeursorganisatie (Nivig) te Batavia, heeft aan een verslaggever van Aneta verklaard, dat maatregelen ter hervatting van den particulieren importhandel in een vergevorderd stadium van voorbereiding zijn. Als richt-datum is gedacht aan 1 Januari 1947. Op dien datum zullen de Overheidsmonopolies (Nigieo en Nirtio) officieel in liquidatie treden.

Er zijn reeds, voor het eerst door minister Vos, stappen gedaan om het centraliseerde inkoop-apparaat in Amerika op te heffen, teneinde in U.S.A. (hetzelfde geldt voor Engeland) het particuliere initiatief weer in te schakelen.

Een ingrijpende stap als de overname van deze belangrijke tak van het bedrijfsleven door het particuliere apparaat hier te lande, zal geleidelijk moeten plaats vinden. Verschillende artikelen zijn reeds uit de Nigieo „losgeweekt” en aan den vrijen handel overgedragen; meerdere artikelen zijn nog in bespreking. Eerlang hopen wij een belangrijke stap te kunnen doen. Dan zal, als de besprekingen met het Departement van Economische Zaken tot resultaat leiden, het geheele distributie-apparaat der Nigieo door een particuliere combinatie worden overgenomen. Het ligt in de bedoeling om regionaal alle belanghebbenden in hunne onderscheiden functies, ten volle in te schakelen. Vermoedelijk zullen daarvoor dezer dagen in den Grooten Oost, aldus dr. Stokhuyzen, ook met de Chineesche en Indonesische belanghebbenden besprekingen worden gevoerd over de vraag hoe dit te regelen valt.

Toch zijn deze maatregelen, hoe belangrijk ook, nog maar een begin. Het uiteindelijk doel is, dat het particuliere apparaat evenals vroeger zijn volle kennis en verantwoordelijkheid mobiliseert, teneinde de volledige taak van importeur, welke een zeer ingewikkelde en omvangrijke is, te hervatten, d.w.z. vanaf den aankoop in het land van oorsprong tot en met het brengen bij den tusschenhandelaar in Indië.

Ook voor den leek is het duidelijk, dat deze taak voor een, in vier oorlogsjaren kapotgeslagen en geruïneerd bedrijfsleven, niet gemakkelijk valt: goederenvoorraden zijn verdwenen, gelden zijn er niet meer of zijn geblokkeerd, een groot deel van het personeel is gesneuveld, omgekomen in kampen of voor herstel van gezondheid naar elders gezonden. De verhoudingen hier te lande zijn nog niet zóo aantrekkelijk, dat grooten drang bestaat tot terugkeer. Velen zullen in het

geheel niet kunnen terugkeeren en de werkgever zal redelijk voor deze menschen moeten zorgen; kortom, financiële rehabilitatie is noodig en het is uiteraard duidelijk, dat de Indische Regeering dit inziet. Keulen en Aken zijn niet in één dag gebouwd, maar vorderingen worden gemaakt.

Op een ander ding wil ik U nog wijzen, aldus dr. Stokhuyzen. Een besluit tot het weder op de been helpen van een belangrijk stuk bedrijfsleven is ook psychologisch van zulk een groote betekenis. Ik heb dat in de practijk gemerkt. Hoe lang heeft men niet rondgelopen zonder perspectieven? Thans is weer uitzicht op werk en op normale verhoudingen. Dit heft den mensch op en het zal niet nalaten gunstigen invloed op het geheele maatschappelijk bestel uit te oefenen.

In een tijd van wereld-schaarschte aan goederen, zooals wij thans — zonder twijfel tijdelijk — beleven en van een deviezenpositie voor dit land, welke voorshands ernstige observatie vereischt, kunnen bepaalde directieven t.a.v. export en import

niet gemist worden. De ondernemer is zich daarvan niet alleen bewust, maar wij hebben begrepen, dat wij daarin een werkzaam aandeel moeten nemen. De wijze, waarop dit moet geschieden in nauw overleg met de Overheid, stipfelt zich langzaam maar zeker uit. Andermaal: naast erkenning van een zekeren vorm van richtinggevende economie, is taakbeperking bepaald geboden. De Overheid moet leidinggevend zijn, doch geen uitvoerder. Behoudens enkele bepaalde bedrijven, die geleidelijk door de omstandigheden ontstaan zijn, is een Staat geen „ondernemer”. Ik weet maar al te goed, dat hiertegen e.e.a. niet uitpuittend behandeld is, maar ik stel daartegenover, dat ik in den loop van vele jaren proefondervindelijk tot de conclusie ben gekomen, dat deze uitspraak juist is. Wij hebben vóór den oorlog in den Pacific in de practijk meegemaakt, dat overleg tusschen Overheid en bedrijfsleven tot een goede resultante kan leiden, maar die resultante gaat zonder twijfel naar een vrijwerkend bedrijfsleven, dat richtlijnen van algemeenen aard heeft op te volgen en natuurlijk moet zorgen, dat hare belangen coördineeren met 's Landsbelang. Een Overheid, die „ondernemer” wil worden, heeft daarvoor in het algemeen niet den inslag; zij kan zich moeilijk een efficiënt apparaat vormen met de levendigheid des geestes en het opportunisme, dat voor den koopman noodig is. Dat geldt zoowel voor den groot-importeur als voor den winkelier en voor den kleinen „jobber”.

„Gelukkig is”, aldus dr. Stokhuyzen, „dat ik dit kan uitspreken, juist op een oogenblik, dat een groot en log Overheidsmonopolie gedoemd is te verdwijnen. Het was geen punt van meningsverschil tusschen Regeering en ons. Ik hoop gaarne, dat deze noodzaak tot terugkeer naar het economisch normale niet zal nalaten invloed uit te oefenen op andere Overheids- en semi-Overheidsinstellingen, waarvan de tijdelijkheid wel eens

In de Chineesche zakenwijk is het niet minder druk. Hier ziet men Kongsj Besar, een Chineesche wijk, waar de nijvere leden uit het Rijk van het Midden hun zaken drijven.

dreigt te worden „le provisoire qui dure”, ook al erken ik gaarne, dat geen ijzer met handen te breken is”.

Wij vroegen den Nivig-voorzitter naar zijn oordeel over de wenschelijkheid, uitgesproken in een motie te Malino, om Indonesiërs in de staven van maatschappijen op te nemen. Dr. Stokhuysen gaf ten antwoord: „Ik heb die bereidheid onzerzijds reeds eenige keeren vóór den oorlog uitgesproken. Ik herhaal, dat ik gaarne dit streven niet alleen zal steunen, maar ook zal bevorderen. Wij zullen het doel moeten bereiken langs evolutionairen weg. Wij zullen moeten onderzoeken voor welke takken van het bedrijfsleven de kinderen des lands meer of minder geschikt zijn of geschikt zijn te maken. Ik besef, dat dit noodig is, willen wij den geest van den nieuwen tijd niet alleen onderkennen, maar daarvan ook met de daad blijk geven.”

Ter overdenking

„De moderne koloniale staatkunde verlangt den steun van allen - ook wanneer zij slechts hun sympathie bieden - en heeft een zedelijk recht dezen te vorderen, omdat de Westersche gedachte in het Oosten een streven naar emancipatie, vooruitgang en zelfverwezenlijking heeft gewekt, hetwelk zonder de ervaring, leiding en raad, te geven door de beste krachten, waarover de koloniale naties beschikken, meer onheil dan zegen zal brengen. Den geest, dien het opriep, behoort het Westen te leiden en te beheerschen, zolang dat noodig is.

Wil die leiding krachtig en doelbewust zijn, - en men bedenke, dat onzekerheid en aarzeling nimmer noodlottiger zullen zijn dan juist in een overgangstijdperk als dat, waarin de koloniale staatkunde thans verkeert - dan is bovenal een volksovertuiging noodig, die dit beleid grondvest in den wil en het vermogen der natie, op een rotsvasten bodem, waar partij-politiek zich onthoudt.”

(A. D. A. de Kat Angelino in 1930 op blz. 39, 1e deel, 1e gedeelte, van zijn boek:

„Staatkundig beleid en bestuurszorg in Nederlandsch-Indië”.)

De Rubbercultuur in Indië

Tot en met Mei 1946 zijn door het Nederlandsch-Indische Rubber Fonds hoeveelheden rubber opgekocht tot een totaal van 17.000 ton, waarvan tot den 1sten Juni van dit jaar 8.000 ton werd uitgevoerd, welk cijfer ongetwijfeld hooger zou liggen, indien meer scheepsruimte beschikbaar zou zijn geweest. In de maand Juni wist de Nirub de hand te leggen op 6.400 ton, welk cijfer voor Juli ongeveer 7.000 zal bedragen.

De algemeene verwachting is dat in de resterende maanden van dit jaar de maandelijksche productie zal worden opgevoerd tot 8.000 ton, terwijl bij de jaarwisseling een totale maandelijksche oekoop van rond 10.000 ton wordt verwacht.

Hieraan zij toegevoegd dat het grootste deel van de rubber, welke thans door de Nirub wordt verzameld, afkomstig is van de bevolkingsrubbercultuur in Borneo. Op basis van een maandelijksche productie van 8.000 ton zou de jaarlijksche opbrengst van het Nederlandsche deel van dit eiland kunnen worden berekend op rond 96.000 ton per jaar. Maar de vooroorlogse productie van dit gebied rond 10.000 ton was, kan worden gezegd dat met de rehabilitatie van de rubbercultuur in Borneo reeds groote vorderingen zijn gemaakt.

De rubberonderneming, waarop de werkzaamheden thans reeds zijn hervat, met het doel ze gereed te maken voor een spoedige hervatting van de productie, beslaan een oppervlakte van totaal 8000 hectare. Zij bevinden zich hoofdzakelijk in Borneo en in de Riouw Archipel.

Ten aanzien van de bevolkingscultuur in den Riouw Archipel kan worden medegedeeld dat iedere controle hierop tengevolge van den smokkelhandel op Singapore volledig ontbreekt. Door deze smokkelhandel gaat niet alleen het uitvoerrecht van 20 cent per kilogram verloren, maar bovendien beteekent het een gevoelig verlies aan buitenlandsche de-vezien.

Voor den oorlog bedroeg de rubberproductie van deze eilanden 7.000 ton per jaar.

Het bevolkingsrubberareaal van Banka bedraagt ongeveer 20.000 ha., waarvan

de vooroorlogse productie geschat werd op 7.000 ton per jaar. Tot nu toe is echter nog weinig van hervatting van den rubbertap te merken. Bij de bezetting van Banka werden enkele honderden tonnen oude voorraad aangetroffen. Deze zijn goeddeels opgespoord en voor een deel ook aangekocht. Nieuwe rubber kon practisch nog niet worden opgekocht.

Wel is onmiddellijk nadat de pacificatie zulks toeliet, een begin gemaakt met die maatregelen, welke voor de rehabilitatie van de rubbercultuur noodig zijn.

Zoo is een vrij groote hoeveelheid materialen, benodigd voor de rubberproductie en verwerking, naar Bangka overgebracht en beschikbaar gesteld.

Men is tot de conclusie gekomen, dat het areaal er goed voorstaat. Ook de mogelijkheden ter verwerking van de latex tot een exporteerbaar product zijn hier zeker niet ongunstiger dan elders. Voorheen is Bangka eigenlijk nooit zoover geweest dat het rubberproduct vandaar afkomstig rechtstreeks naar Amerika kon worden verzonden. Eerst moest er in de reprocessing- en sortatie-inrichtingen van Singapore nog heel wat aan de Bangka-rubber gedaan worden.

In verband hiermede is thans voor de rehabilitatie van de bevolkingsrubbercultuur op Bangka een plan uitgewerkt, dat voorziet in de zorgvuldige toewijzing op crediet van rubber-bereidingsmaterialen aan de tuineigenaren, het herstel van een remilling-fabriek en een aantal rookhuizen, uitbreiding van het aantal beschikbare rookhuizen en voorlichting in alle havenplaatsen aan den handel ten aanzien van de wijze van aflevering, sortatie en verpakking van de te exporteerden rubber.

In samenwerking met de Algemeene Volkscredietbank zullen credieten verleend worden aan bezitters van rubbertuinen en rookhuizen.

Op Bangka produceerde de bevolking rubber van zeer slechte kwaliteit. Met een goede voorlichting, waarmede reeds een aanvang is gemaakt, wordt de verwachting gekoesterd dat de bevolking zal overgaan tot een betere verzorging van haar product.

In de bevrijde gebieden verdringen de inheemschen zich voor de poliklinieken.

„Binnen Japansch prikkeldraad”

„Verzen”, van Willem Brandt.
Uitgeverij Jacob van Campen,
Amsterdam.

Achter het pseudoniem Willem Brandt verschuilt zich de oud-hoofdredacteur van de „Deli-courant”, Wm. S. B. Klooster. De auteur was indertijd medewerker aan „Opwaartsche Wegen”, publiceerde in Nederland de gedichtenbundels „Oostwaarts” en „Tropen” en in Indië een bundel poëzie getiteld „Pacific”. Hij werd bij het uitbreken van den oorlog met Japan als officier voor speciale diensten toegevoegd aan den staf van den later door den Jap vermoorden generaal Overacker. Toen de vijand Sumatra binnenviel, trok hij met de troepen naar het achterland, de bergen in. Bij het vervullen van een opdracht viel hij in handen der Japanners, die hem op de voormalige standplaats van den Controleur der Karolanden, Kaban, Djahé, in de gevangenis wierpen. Toen begon de lijdens-tocht naar de verschillende concentratiekampen ter Sumatra's Oostkust. Van de gevangenis op de koele Karo-vlakte, verhuisde hij naar de snik-heete moerasstroken van Belawan Deli, het concentratiekamp Unie-Kampong, vervolgens werd hij met vele anderen ondergebracht in de St. Jozefsschool te Medan. Hier nam hij deel aan een anti-Japansch complot. De meeste zijner vrienden moesten door hun activiteit het leven laten. Nogmaals verzeeilde hij in het concentratiekamp Unie-Kampong, daarna werd hij gezonden naar het kamp Belawan Estate (Camp 5) bij Soengal. Vandaar werd hij gebracht naar het werkkamp Aëk Pamienke, gelegen in het landschap Koealoe en Leidong, 37 km. van de voormalige bestuursvesting Rantau Prapat, een troesteloze rubberplantage van de Asahan Cul tuurmij. Dan wordt hij eindelijk gebracht naar Si Ringo Ringo vlak bij evenge-noemde standplaats van den bestuursambtenaar, een verlaten rubberplantage,

Achter prikkeldraad.

weinig opwekkend omschreven als de Doodenvallei. In October 1945 werd de dichter door de Geallieerden bevrijd. Het was de hoogste tijd.

Alle verzen in dit werk zijn geschreven in tropenkampen onder de moeilijkste omstandigheden. Zij zijn doordrenkt met weemoed. „Waer sal 't henen” met ons gevangenen van den niets ontzenden, sadistischen Jap en met Indië? Sterk is in hem het heimwee naar Holland, naar Holland's waaiwind en naar Holland's klei en in de diepste ellende staat het oude land en zijn schoonheid hem voor oogen. Maar Indië is zijn tweede vaderland, dat hij heeft leeren liefhebben.....

De poëzie uit den bezettingstijd in Nederland was doortrokken met den zuurdeesem van het verzet. Anders dan de vaderlandsche verzetspoëzie is deze bundel vooral een historische documentaire, getuigend van het lijden van de Westersche gemeenschap in Nederlandsch-Indië, gedurende de bezetting door de Japanners.

Indië heeft weinig dichters opgeleverd en dat is niet verwonderlijk. Het was niet het dichterlijk-droomerige type, dat naar de Oost trok; men had wel wat anders te doen dan verzen maken en zoo waren de poëten „few and far between”.

Willem Brandt is één der weinigen en hij heeft in zijn vers den bitteren en heroischen tijd van Nederland's zonen en dochteren binnen Japansch prikkeldraad vastgelegd; trieste regendagen en martelingen, vuil en ongedierte, epidemieën, honger en dood. Maar men leefde verder in een diep vertrouwen op de uiteindelijk victorie, die de uitredding zou brengen uit het dal der schauwen des doods.

Zij, die na ons komen, zullen zich ontzetten over deze getuigenissen en..... wellicht zullen zij er leering uit trekken.

Wij wenschen dezen bundel in handen van iederen Nederlander, die belang stelt in de Overzeesche Rijksdeelen en dat behoort ieder waarachtig Nederlander te doen.
G. L. T.

De N. I. W. A. geboren

Iedere geallieerde soldaat kan U vertellen van de ENSA, de Engelsche artistenorganisatie, die tot voor aan het front kwam om de vechtende soldaten gezonde ontspanning te brengen. Die ernst en vrolijkheid bracht daar waar juist de behoefte hieraan het grootst was. Onze Nederlandsche soldaten hebben zich afgevraagd of zij dit ook niet kunnen hebben.

Doch niet alleen de „jongens” in den troep hebben zich dit afgevraagd, maar ook de werkers, die belast zijn met de „Welfare”.

En nu hebben de Burger- en Militaire Welfare-instanties de handen ineengeslagen en is de Nederlandsche ENSA geboren en gedoopt.

N.I.W.A. is haar naam, hetgeen betekent Nederlandsch Indische Welfare Artisten.

De NIWA is militair, het is een korps en het gaat mee naar de voorste posten. De NIWA zal vliegen..... rijden..... varen..... desnoods loopen.

De NIWA wil er bij zijn. Want dit is waar gebleken, dat de soldaten recht hebben op ontspanning, dat goede ontspanning betere soldaten van hen maakt en dat een dergelijke organisatie even belangrijk is voor het leger als kanonnen.

Maar ook de burgers zullen van de NIWA profiteren, want de NIWA komt overal en ..... waarom zal zij dan ook niet wat afwisseling brengen in het een-tonige en vermoeiende bestaan van zovelen, die strijden op een ander front?

Artisten zijn niet zoo rijk gezaaid. Hier zit er een achter een mitrailleur en ..... ze voelen zich zoo machteloos. Natuurlijk treden zij op, maar het wordt hun zoo moeilijk gemaakt. Nu weer is er geen begeleider, tegenspeler, instrument, dan weer hebben zij geen vrijen tijd om zich voor te bereiden of op te treden.

De NIWA gaat nu probeeren deze menschen vrij te maken, bij elkaar te brengen, middelen te geven, en de kans om vreugde te brengen aan anderen.

Maar hier is medewerking voor noodig. Op de allereerste plaats van die troepencommandanten, die „hun” artisten, waar de troep zooveel plezier van heeft, moeten willen afstaan. Maar wie wil dit niet als er een groot belang mee is gediend. Want straks krijgt immers de troep meer en betere ontspanning er voor terug.

De NIWA gaat ook artisten werven in Nederland, goede artisten, die Indië niet zoo gemakkelijk hier zou krijgen.

Het begin is gemaakt en goed gemaakt, want het huis van de NIWA is de schouwburg in Batavia. Daar heeft zij ruimte, middelen om te werken en sfeer. Kan zij zich ergens beter thuis voelen?

Hier is dus het centrum van de musici, acteurs en actrices, zangers en zangeressen, decorateurs, schrijvers van liedjes en libretto's, reclametekenaars en andere enthousiaste artisten.

De Moesi glimlacht niet meer

Er is een tijd geweest dat de Moesi glimlachte, 'de rivier die' het eenmaal zoo welvarende centrum van Zuid-Sumatra: Palembang beheerscht. Toen scheen de Toen scheen de tropenzon op een levendig water, waar duizenden ranke bootjes lagen en vele groote schepen in en uitvoeren. Dat was in den tijd dat Palembang het Venetië van Sumatra heette, aldus Wm. S. B. Klooster in „De Klewang” van begin Augustus.

Dat waren de dagen van rijkdom en levendige handel. Nu glimlacht de Moesi niet meer. Wij hebben er onlangs gevaren, vergezeld van een Japansch escorte, want zonder zulk een escorte kan men zich in Palembang niet buiten de „concessie” begeven. (Zoo noemt men daar de beschermde wijk). De Moesi was geelgrauw en dreigend. Er lagen maar weinig schepjes, zooals vroeger. Er was maar heel weinig vertier. De enkele schepen die langs voeren, met een roodwitte vlag, dreven daar als roestige verwaarloosde gevaarten, met een bemanning die nogal loom over de railing hing. Alsof men eigenlijk zelf niet wist waarom men daar voer. Er is wel wat handel op Singapore, maar vergeleken bij voor den oorlog is alles dood. En wat er nog is wordt geterroriseerd door de T.R.L., die ergens langs de Moesi douanerechten heft, voor het Indonesische leger. Het is er overigens, sinds de groote schietpartij van ? Maart volkomen rustig. Maar deze rust beteekent niets goeds. Het is eenvoudig de handhaving van een onmogelijke toestand, en het langzaam dieper worden en doorrotten van het oeconomisch verval.

Ruim duizend Europeanen en anderhalf maal zooveel Iftus wonen in Talang Semoet en daar komt men niet uit. Het is een kleine concessie, volkomen afgesloten van de rest van de stad, waar de Repoebliek het heft in handen heeft. De weg naar het vliegveld kan alleen met een gewapende macht in convooi worden afgelegd. Buiten de concessie bevinden zich enkele enclaves welke tot voor kort voornamelijk door Japanners op order van de geallieerden werden bezet, waaronder de olieterreinen. Het meerendeel der Jappen is nu echter geëvacueerd, waarna de geallieerde bezettingstroepen eenige uitbreiding ondergingen. Op de olieterreinen werken nog wel Japanners, maar er bevinden zich ook geallieerden en Indonesiërs. En de Hollanders hebben of krijgen er een „finger in the pie”. De indruk van de raffinaderijen op Pladjoe is overigens gunstig. Wanneer dit weer in bedrijf zou kunnen worden gebracht ware het mogelijk binnen korten tijd 75 pCt. van de vooroorlogsche verwerkingscapaciteit te bereiken. Van de vier groote distilleerderijen is er een in 1944 door bombardementen verwoest. Seingei Gerong heeft meer geleden en zal langer tijd noodig hebben om weer op gang te komen.

Wat in Palembang, waar de Europeanen onder zoo moeilijke omstandigheden leven, opvalt is de uitstekende geest die er heerscht. Men heeft er werkelijk alles gedaan om het leven zoo aangenaam mogelijk te maken. Men zit er niet bij de pakken neer en doet wat er gedaan kan worden.

Het Hotel Smit, van de Rapwi, is het beste van het tegenwoordige Indië. Wij hebben zelden zulk een actieve en goede Welfare-organisatie aangetroffen als

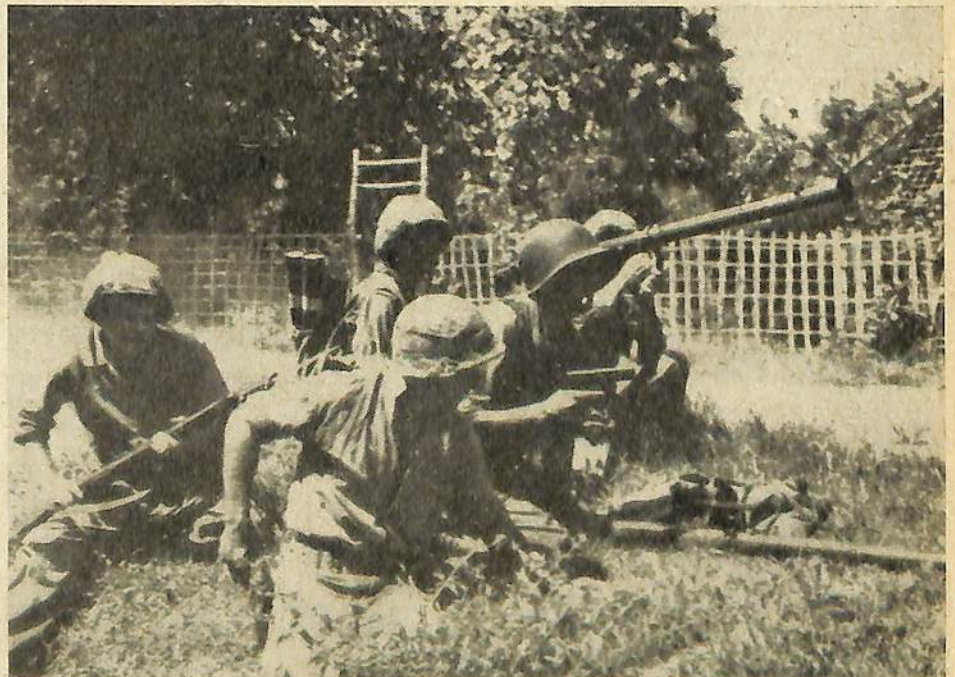
juist in Palembang, waar de lt. v. d. Pluym en zijn medewerkers zooveel prettige afleiding weten te scheppen, dat het leven in de concessie voor militairen en burgers nog zoo kwaad niet is. En dit is belangrijk. Want zoo behoedt men de geesten tegen moedeloosheid en verslapping. Zoo voorkomt men verveling en zoo blijft daar over de Hollanders in Palembang een geest vaardig van opgewekte afwachting en concentratie van energie voor beter tijden. Er is veel goed vermaak in Palembang en de militaire cantine zoowel als de „artistenkeet” „Chez Corneille” waar Oom Karel den scepter zwaait beginnen ook elders in Indië al een zekere vermaardheid te krijgen. Ik onthul U een primeur wanneer ik in dit verband vertel dat nog kort geleden in de Moesiveste een nieuwe dans werd gecreëerd, de Palembang-slide, waarvan kenners beweren dat zij de uitvinders („miss Clara and partner”) een wereldnaam belooft te bezorgen. Maar ook de opvoedende en ernstige kant van Welfare wordt er niet vergeten. Wij hebben er een prachtig concert van serieuze muziek bijgewoond. Het is daar dus wel uit te houden. Onze militairen hebben er een goede legering en er wordt best voor hen gezorgd, al zijn het er niet zoo veel op het oogblik.

Maar het is tenslotte toch een kamp, waar men niet uit kan tenzij onder escorte. En aan den anderen kant van de ongelukkige grenslijn tusschen de concessie en de Repoebliek heerscht veel elende. Nu de ladangs pas geoogst zijn gaat het nog al wat de voedselvoorziening betreft, althans in de stad zelf. Op 10 km. buiten Palembang wordt echter honger geleden. Er is een merkwaardig verschil in fysiek tusschen de Inheemschen buiten en binnen het kamp. Die zich in de concessie bevinden en er werken zien er uitstekend doorvoed uit. Vele van hen komen oorspronkelijk uit Java,

ze werden door de Japanners tijdens de bezetting naar Sumatra gevoerd en gersoneld voor slavenarbeid aan de beruchte Zuid-Sumatra-spoorlijn, waarbij ook zooveel van onze krijgsgevangenen het leven hebben gelaten. Ze hebben met onze mannen samengewerkt en samen geleden. Nu zijn ze weer bij ons. „Van de Republiek moet ik niets hebben”, verklaarde een hunner, „want tenslotte heeft Soekarno ons hierheen gestuurd.” Het is een voor de republiek pijnlijke opmerking. Maar zij is juist.

Er komen steeds meer aanvragen van Inheemschen en Chinezen om in de concessie opgenomen te mogen worden. Want al moge het rustig zijn in Palembang, er heerscht nog altijd terreur. Men kan niet ontkennen dat de republikeinse leider van dit gebied, dr. Gani, zijn best doet orde en rust te handhaven. Hij is er in geslaagd het Volksfront geheel op den achtergrond te schuiven en staat volkomen achter Sjahrir. Een gematigde figuur. Maar hij beschikt niet over een goed en betrouwbaar gezagsinstrument en over krachten om tot iets te geraken dat op politiek en oeconomischen opbouw gelijk.

Het is toch min of meer een eenzame, ondanks zijn grooten aanhang. En misschien ook wel eenigszins een gevangene van diegenen die, zonder behoorlijk politiek en oeconomisch inzicht maar alleen levend volgens de domme slogan, elk contact met de Nederlanders ongewenscht vinden. De domme slogan, die elk verder nadenken verbiedt, heerscht in Palembang. Men ziet het meer dan elders op alle muren en schuttingen: „Down with Imperialism! 100 pCt. Merdeka or..... Bloodshed”. En het wemelt van verregende en verschoten rood-witte vlaggen. Maar de toko's zijn leeg, de pasar ligt er stil en armoedig, alles ziet er verwaarloosd en gehavend uit in het gebied buiten de concessie. En de Moesi stroomt daar geel en onheilspellend doorheen en glimlacht niet meer...

Onze mariniers in actie met de „basoeka”, een der moderne wapens, waarmede zij zijn uitgerust.

ZEKERHEIDSTELLING!

BELASTINGEN

ACCOUNTANTSKANTOOR
BERT G. VAN HAARLEM
ACCOUNTANT en BELASTINGCONSULENT

DEN HAAG	ROTTERDAM-C
35 Surinamestraat 35	4a Kon. Emmaplein 4a
Telef. 114253 en 114254	Telefoon 21530

Drie-maandelijksche cursus

tot opleiding voor de tropen

●
CUSUSGELD F 125.-
●

Indische School voor Meisjes en Vrouwen

Aanvang nieuwe cursus
16 September

Westeinde 46, Den Haag Spreekuur: Woensdag 2 - 4 uur
Telefoon 330695

Beschermvrouwe H.M. de Koningin De Directrice L. S. D. Merkus

W. J. Innemee & Zonen n.v.

Begravenis
Transport
Crematie

Den Haag Denneweg 71-73 Telefoon 115940*

Haarlem, Kinderhuisvest 29-33, Telefoon 10441

VEILINGBEDRIJF „ODEON”

Singel 460 Amsterdam, telefoon 48590

Chr. J. Bolle, Veilingmeester-Taxateur

*

Het adres te Amsterdam voor betere

Inboedelverkoopingen

Regelmatig veilingen

Inbrengen van goederen dagelijks

Taxatiën op ieder gebied

VEILINGZALEN „t CENTRUM”

Koninginnegracht 5, 's-Gravenhage, Tel 114436, b.g.g. 773964
A. F. M. DEN EXTER, Beëde Makelaar

●
*Veilingen en taxatiën op elk gebied
Dagelijks gelegenheid
tot inbrengen van goederen*

HUWELIJKS
CADEAUX
bij
KOCH

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ N.V.

(DEVIEZENBANK)

Hoofdkantoor: Amsterdam
Kantoren in binnen- en buitenland

Alle bankzaken, o.a. financiering van Im- en Exporten
Bemiddeling bij het zoeken van nieuwe zakenrelaties
in binnen- en buitenland

(Contact-Bureau)

TALM NIET!

Nu Uw schooltijd voorbij is, kunt ge U gaan voorbereiden op Uw toekomst. Die ligt voor ondernemende jonge mensen in de luchtvaart - En dus studeert ge verder bij het enige Instituut in ons land dat zich gespecialiseerd heeft op luchtvaartonderwijs.

Vraag daarom nog vandaag geheel vrijblijvend inlichtingen bij:

SINGEL 98e I. S. L. O. AMSTERDAM-C

Het instituut, speciaal voor luchtvaart-onderwijs

Studieleiding: H. H. de Kat, Kellenbach,
Ir. Legger en v. Hattum

Instituut voor Schriftelijk Luchtvaart Onderwijs

SPREEK, en men kent U!

Het is onvoldoende als men zegt: „die is niet op zijn mondje gevallen“. Neen, wáárlijk goed spreken is een kunst, zooals goed schrijven of teekenen een kunst is. Wie vooruit wil komen MOET die kunst beheerschen. Dit geldt voor iedereen. Zoowel voor den zakenman als voor den leeraar, zoowel voor den ambtenaar als voor den makelaar of den vertegenwoordiger. Het geldt óók voor U! Leert daarom beter spreken.

Dalmeijer's Cursus helpt U daarbij. Dalmeijer's schriftelijke cursus geeft U vrijmoedigheid en zelfvertrouwen, Uw woord krijgt een sympathieke en meeslepende overredingskracht. Door toepassing van de moderne psychologie van deze cursus wordt U een bekwaam spreker en een krachtige persoonlijkheid. De macht van het woord en de macht van de persoonlijkheid, beide openen U ongedachte en verblijdend wijde perspectieven.

Tienduizenden in Nederland en Nederlandsch-Indië vonden dien weg naar persoonlijkheids-ontplooiing en een rijkere toekomst. Duizenden brieven van dankbare cursisten en ex-cursisten bewijzen dit met onwispelbare zekerheid. Enkele zinnen uit deze brieven drukken wij hiernaevens voor U af... Laten zij U een aansporing zijn het geluk en de vooruitgang te vinden, door ontplooiing van Uw innerlijke krachten, evenals de schrijvers dezer brieven dat deden. Wilt U daadwerkelijk vooruitkomen? Is dit U érnst? Vul dan nu éérst onderstaanden BON in. De eerste stap op den weg naar een blijdere, lichtere toekomst van vooruitgang naar vooruitgang, is daarmede gezet.

Ja! Men taxéert U naar Uw spreken. Men bepaalt Uw wáarde naar Uw wóorden... Schat men U hoog? Schat men U laag? Het hangt af van de wijze, waarop gij Uw gedachten en gevoelens weet te uiten...

Wilt gij slagen in het leven, dan moeten de belangrijke menschen uit Uw omgeving Uw waarde HOOG schatten. Dit bereikt men echter niet met wat „handig mondwerk“.

BON

(langs deze lijn afsnijpen a.u.b.)

Zendt mij kosteloos Uw uitgebreide brochure over „Vrij spreken, logisch denken en praktische levenskunst“.

NAAM: .....
 STRAAT: ..... No. ....
 ADRES: .....

(invullen in DRUKletters a.u.b.)

Na invulling opzenden met 15 ct. aan postzegels aan DALMEIJER'S CURSUSSEN, Afd. HIN2546 Konninginnew. 182, Adam-Z. U kunt ook per brief schrijven, als U dit blad niet wilt beschadigen.

SLA UW VLEUGELS UIT!

Menig mensch blijft zijn geheele leven lang als een gevangene rondloopen, terwijl hij — in figuurlijken zin — vleugels heeft. Sla gij Uw vleugels uit. De moderne toegepaste psychologie van Dalmeijer's schriftelijke cursussen leert U dat, — zooals 30 jaar van verrassende successen overtuigend hebben bewezen.

Cursist 104907, meubelfabrikant, schrijft:

„Het resultaat, dat ik met Uw cursus heb bereikt, is verbluffend. Mijn eerste optreden als Vrij Spreker had plaats in de hoedanigheid van voorzitter van een vergadering. Tevens heb ik op deze bijeenkomst een spreekbeurt vervuld van een half uur. Alles is zeer goed verlopen.“

Cursist 105145,

winkelbediende, schrijft: „Vrij te kunnen en te durven spreken, die groote en vurig begeerde schat, heeft Uw cursus mij gebracht. Uw lessen zijn in één woord schitterend.“

De nieuwe schoentjes...

Zoowel in Amerika, Frankrijk als in Engeland blijft de „open-back“ vooreerst de groote mode. Ook de Nederlandsche vrouw zal dit model met veel vreugde dragen. Geheel „nieuwe“ schoentjes zijn het, met een geheel nieuwen pasvorm... Slippen kunnen ze niet en... zij hebben de snoezigste kleuren.

Indien ze ook hier komen, zijn ze welkom!

Wat zullen we er dan goed voor zorgen.... met TANA natuurlijk: de schoonheidskuur voor alle fijne damesschoentjes!

Thans, evenals voorheen, wederom uitsluitend verkrijgbaar bij de schoenbranche.... zij het voorloopig nog beperkt.

Tana

No. 64

BILLITON-BEDRIJVEN

N.V. Hollandsche Metallurgische Bedrijven

Hoofdkantoor: LYCEUMPLEIN 19, TEL. 18 34 40 'S-GRAVENHAGE

Fabriek: WESTERVOORTSCHE DIJK 67 d, TEL. 1540 ARNHEM

Producente van:

TIN

Billiton Tin gegar. 99,9% Sn.
 Tulp tin gegar. 99,85% Sn.
 Lam en Vlag Tin gegar. 99,5, 99 en 98% Sn.

Maagdelijk Blokklood

Merk „Tulp“ (min. 99,9% Pb)

Legeeringen

Tinsoldeer in blokken en staven
 Witmetaal
 Drukkerij metaal
 Hardlood.
 Bronslegeeringen

Diversen

Calciumarsenaat
 Wolframverbindingen
 Vanadiumverbindingen
 Bismuth